

Köszöntő

*Tisztelt Elnök Asszony,
Tisztelt Tanárnők, Tanár Urak,
Kedves Kollégák!*

Idén tizenharmadik alkalommal ülnek össze a hazai kórusélet jobbító szándékú képviselői, hogy a KÓTA és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem által szervezett Karvezető Konferencián megosszák egymással gondolataikat, öröködjenek hagyományaink felett és formálják a kórusok és karnagyok jövőképét. A konferenciát követően kerül sor immár hagyományosan a Fiatal Karvezetők versenyére is, mely a versenyzőknek megmérettetési lehetőséget ad, a szakmai közönség számára pedig betekintést enged a karvezetés-oktatás világába, egy pillanatfelvételt mutat arról, hogy a leendő karnagy-generáció – még jelentős tapasztalat nélkül – hogyan tud helyt állni igazi téthelyzetben. A konferencia és a verseny közös rendezése újabb fontos állomása a KÓTA és a Zeneakadémia közötti szoros együttműködésnek.

Az idei karvezető konferenciát és a versenyt is áthatja Kodály Zoltán szelleme, hiszen idén ünnepeljük születésének 135. évfordulóját és emlékezzünk meg halálának 50. évfordulójáról. Ma is érvényesek Szokolay Sándor szavai, melyeket 1982-ben, Kodály születésének 100. évfordulóján mondott: „Kodály Zoltán számunkra a szellemi felemelkedésünk szimbóluma.” Ebbe az egy tömör mondatba sűrítette Szokolay Sándor mindazt a szakmai, művészi és emberi portrét, mely Kodály személyében a jellem, az erkölcs, a hazaszeretet, az igényesség, a holtig tartó tudásvágy elemeit mutatta fel követendő példának.

Az egyúttal lehetőséget ad arra, hogy az elmúlt időszak történéseiről is véleményt cseréljünk. A teljesség igénye nélkül:

Változatlanul megoldatlan az alsó tagozatos ének-zene órák szaknári ellátottsága és a felső tagozatos ének-zene órák számának visszaállítása.

Nem nevezhető sikertörténetnek a mindennapi éneklés bevezetésének eddigi útja.

E héten (talán az utolsó pillanatban) végre megszületett a kormányhatározat a „Kodály Program” I. szakaszáról, így már biztonsággal szervezhető az év Kodály-programjai.

Az idei tanév elején, szeptember 1-i hatállyal módosították a középfokú szakképzés tanterveit, benne a zenei szakgimnáziumokét is. Ennek eredményeképpen tartalmában és óraszámában sérül a zenetörténet, súlyosan sérül a szolfézs és a zeneelmélet oktatása.

Ez év februárjában egy olyan film hozott (egyébként méltán) dicsőséget a magyar filmművészetnek, mely egy deviáns kóruspedagógiai

gyakorlatot mutat be, ugyanakkor a kórust mint igazi közösség-építő erőt is láttatja.

És végül a moldvai szőnyegszövés, a csehországi bábjátzás, és mások mellett az UNESCO felvette a Szellemi Kulturális Örökség listájára a népzene „Kodály-módszer” szerinti megőrzését. Balog Zoltán miniszter ez alkalommal nyilatkozta: „Bízunk benne, hogy ez a nemzetközi elismerés hozzájárul az iskolai ének- és zenetanulás kultúrájának erősítéséhez és megújításához.” (...) Bízunk benne mi is.

Legyen szabad egy pillanatfelvételt felvillantanom a felsőfokról is. Őszinte örömmel tölt el, amikor egyik-másik hallgatónk rácsodálkozik Kodály 150. *genfi zsolttárának*, *Pünkösdőljének*, *Lengyel László-jának* szépségére, az énekhangra rendkívül érzékeny anyagkezelésre, a mesterségbeli tudásra épülő, részleteiben is kidolgozott és eleven szerkesztésmódra, vagy éppen arra, hogy milyen mély szimbólumok rejtőznek a népdalfeldolgozások szövegei mögött. Ugyanakkor fájó szembesülni azzal a jelenséggel, hogy egyre nő azon hallgatóknak a száma, akik ezeket az élményeket az alap- és középfokon nem élhették át, s ennek eredményeképpen a karirodalmi jártasságukban is komoly hiányosságok tapasztalhatók. És ezek a gyermekkorban meg-nem-szerzett tapasztalatok, az együtt-muzsikálás elmulasztott közösségi élményei később nem pótolhatók.

Van tehát miről beszélnünk, talán soha nem éreztük annyira szükségét a konferenciának, a párbeszédnek, és egy mindenki által elfogadott szakmai minimumnak, mint napjainkban. Kodály 50 évvel ezelőtt úgy engedte el a kezünket, hogy nem hagyott kétséget a feladatról, ami előttünk – immár generációk előtt – áll. A nemes harc megvívása, és a felelősség immár a miénk.

A konferencia programja az évfordulóhoz igazán méltó kínálatot mutat. Képet kaphatunk a kisgyermekkorú karéneklés nehézségeiről és szépségeiről, Kodály zenepedagógiai műveinek sokoldalú adaptációjáról és nemzetközi beágyazottságáról, Kodály kórusműveinek zenetörténeti-, egyházzenei- és népzenei vonatkozásairól, a kórusművek előadói praxisának változásáról. Fontosak számunkra a Kodályhoz fűződő személyes emlékek is, melyeket nagy tanáraink egy kerekasztal-beszélgetés során osztanak meg a hallgatósággal. A kerekasztal-beszélgetés hozzájárulhat ahhoz a képhez is, melyet Illyés Gyula rajzolt meg Bartókról és Kodályról. Így írt:

„Bartók és Kodály – eleven közösség szolgálatát vállalta... Miért épp Bartók és Kodály szava hangzott a legtisztábban: legvilágosabban? (...) Nem a szavakkal szóltak igazánból, hanem a magatartásukkal. S mintha mégis, mintha a zenében is ez volna a fontosabb: a jellem szava és szövege.” Zenéjük legfőbb vonása „a közösség megtartó és megváltó erejében való hit, vagy legalább remény.”

Tisztelt Egybegyűltek! „Lendüljön fel” hát újra – legalább gondolatban – az *Illyés Gyula* által is megénekelte kodályi „karmester-pálca”,
„mert egybe álltunk általad,
s az is, ki nem dalol,
érzi a Lét, a Rend szabad
összhangját valahol.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket, a konferenciához tartalmas idő-töltést, szakmai feltöltődést kívánok!

Kutnyánszky Csaba

Kodály zenepedagógiai művei: a „karéneklés iskolája”

Önkényesnek tűnhet fel, ha Kodály zenepedagógiai műveit – a kétszólamú gyűjteményeket és a *Triciniát* – a *karéneklés iskolája* gyűjtőnévvel illetjük. A címbeli idézőjel árulkodó lehet azonban az olvasó számára, hogy valahol mégiscsak szerepel ez az összefoglaló cím. Kodály pedagógiai műveinek az 1960-as években a londoni Boosey and Hawkes kiadónál megjelent sorozatát beharangozó kis reklámfüzet címlapja szerint: *Kodály Choral Method* = *Kórus módszer*, de egészen pontosan nehéz magyarul visszaadni.

A kis írás magyarul a *Visszatekintés* III. kötetében olvasható (113. oldal) Bónis Ferenc fordításában. A német kiadás a *Chor Schule* sorozat-címet kapta, s a fordító alighanem helyesen járt el, amikor ennek megfelelően *A karéneklés iskolája* címet adta a magyar változatnak. Hogy a zeneszerző egyetértett az angol/német címmel, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy előszott is írt a füzetbe. Ebben Kodály felidézi az 1920-as éveket, amikor érdeklődése a gyermekkarok, majd a zenei nevelés kérdései felé fordult. Megemlíti, hogy az angol kóruskultúrától milyen ösztönzést kapott,

